

A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete

Az ügy száma: Gfv.VI.30.111/2025/12.

A tanács tagjai: Dr. Simonné dr. Gombos Katalin a tanács elnöke

Dr. Tibold Ágnes előadó bíró

Dr. Döme Attila bíró

Dr. Farkas Antónia bíró

Dr. Madarász Anna bíró

A felperes: cég1 (cím1)

A felperes képviselője: Jádi Németh Ügyvédi Iroda (cím2, ügyintéző: dr. Jádi Németh Andrea ügyvéd)

Az alperes: cég2 (cím3)

Az alperes képviselője: Lakatos, Köves és Társai Ügyvédi Iroda (cím4 ügyintéző: dr. Köves Péter ügyvéd)

A per tárgya: választottbírósági ítélet érvénytelenítése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek: a felperes

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 9.G.41.319/2024/25. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a felperes előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmét elutasítja.

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, és a Magyar Kereskedelmi- és Iparkamara mellett működő Állandó Választottbíróság VB/21011. számú ítéletét az érvénytelenítési perrel érintett részében érvényteleníti.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 13.946.150 (tizenhárommillió-kilencszáznegyvenhatezer-százötven) forint elsőfokú és 35.575.690 (harmincötmillió-ötszázhetvenötezer-hatszázkilencven) forint felülvizsgálati költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes (a választottbíróági eljárás alperese; a továbbiakban: felperes) bolgár bejegyzésű korlátolt felelősségű társaság, amely saját fejlesztésű mezőgazdasági takarmányok és egyéb élelmiszeripari alapanyagok gyártásával és forgalmazásával foglalkozik.

[2] 2013. április 4-én a felperes az alperessel kapcsolt vállalkozással fejlesztési megállapodást kötött egyes know-how-ra és fejlesztésekre a S. mint a felperes által kifejlesztett, az állattakarmányozás területén használt termékek gyártására (a továbbiakban: fejlesztési megállapodás). Ez alapján a felperes többek között kizárólagosságot kapott a cég2 első S. gyártósorának építéséhez szükséges összes technológiai berendezés biztosítására az alperes (a választottbíróági eljárás felperese; a továbbiakban: alperes) martfői üzemében. A felek rendelkeztek a jogdíj fizetésének kötelezettségéről is. A fejlesztési megállapodást 2016. március 4-én módosították, amelynek eredményeként a jogdíj kötelezettjeként az alperes a kapcsolt vállalkozása helyébe lépett.

[3] A felperes és az alperes 2016. március 8-án vállalkozási szerződést kötöttek, amelynek tárgya a S. termék gyártósorainak kialakítása volt az alperes martfői üzemében. A felperes vállalta, hogy megtervezi, legyártja, eladja és leszállítja a S. 46 gyártórendszert, továbbá felügyeli annak telepítését, és minden szükséges tevékenységet elvégez a termékek megfelelő gyártása érdekében. A szerződés alapján a rendszer sikeres telepítését és beállítását követően tesztekkel kellett elvégezni. Ha a vizsgálatok sikeres befejezését követően a rendszer legalább 72 órán keresztül meghibásodás vagy megszakítás nélkül működött, és a teljesítési garanciában meghatározott feltételek a vállalkozási szerződés 9. számú melléklete szerint teljesültek, a rendszert teljesítménytesztre késznek kellett tekinteni. A 72 órás megszakítás nélküli működés mellett az előállított S. 46 terméknek meg kellett felelni a kikötött követelményeknek. Ha a rendszer teljesítménytesztre késznek minősült, a feleknek alá kell írniuk egy úgynevezett teljesítménytesztre való alkalmasságot igazoló tanúsítványt. Amennyiben a feltételek bármelyike nem teljesült, az előzetes teljesítményteszt sikertelennek minősült, és a teljesítménytesztre való alkalmasságot igazoló tanúsítvány nem volt kiállítható. Amíg a teljesítménytesztre való alkalmasságot igazoló tanúsítványt nem állították ki, a teljesítményteszt nem kezdődhetett meg. A teljesítési igazolást 2017. október 13-ig kellett volna aláírni.

[4] A felek nem értettek egyet abban, hogy a termékek rosttartalma kielégítő-e vagy sem, amelyet az alperes a felperes hibás teljesítéseként értékelt. A felek között vita alakult ki a felperes szolgáltatásáról, annak teljesítéséről. Az alperes 2021. február 2-án a vállalkozási szerződést felmondta.

[5] Az alperes 2021. február 3-án a Választottbíróóság előtt keresetet terjesztett elő a felperessel szemben, amelyben kérte a vállalkozási szerződés felmondása jogszerűségének megállapítását, és azt, hogy az alperes adja át az őrlők gyártási rajzait. Kérte továbbá a felperes 8.441.097 amerikai dollár elmaradt vagyoni előny, 43.808.165 forint közvetlen kár, 333.931 euró késedelmi kötbér, 534.289 euró hibás teljesítési kötbér és ezek kamata megfizetésére kötelezését.

[6] A felperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Viszontkeresetet terjesztett elő, amelyben az alperest szerződésszegéssel okozott kár (elmaradt jövedelem) jogcímén 667.862

euró és kamata, valamint jogdíj jogcímén 328.884,60 amerikai dollár kártérítés megfizetésére kérte kötelezni.

[7] Az alperes a viszontkereset elutasítását kérte.

[8] A Választottbíróság a VB/21011 számú ítéletében megállapította, hogy az alperes jogszerűen mondta fel a vállalkozási szerződést. Kötelezte a felperest 5.442.346,11 amerikai dollár kártérítés, 43.808.165 forint közvetlen kár, 667.862 euró késedelmi és hibás teljesítési kötbér, továbbá a kamatok megfizetésére, valamint arra, hogy adja át az őrlőlapátok gyártási rajzait az alperesnek. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 328.884,60 amerikai dollár jogdíjat és kamatát; ezt meghaladóan a viszontkeresetet elutasította.

[9] A Választottbíróság megállapította, hogy mind a három előzetes teljesítményteszt sikertelen volt. Nem találta bizonyítottnak azt a felperesi állítást, amely a rendszer alperes általi helytelen működtetésére és a nem megfelelő karbantartásra vonatkozott, továbbá alaptalannak találta a felperes elévülési kifogását is. A szerződésszegés megítélésének kérdésében abból indult ki, hogy a felek megállapodása szerint a projekttel kapcsolatos felelősség nagy része a felperest terhelte (tervezés, építés, a személyzet képzése, a berendezés és a rendszer telepítésének, felállításának, üzembe helyezésének, beállításának és teljesítményvizsgálatának a felügyelete, valamint a projekt teljes végrehajtása, beleértve a harmadik fél vállalkozók utasításait is), ezért vállalnia kell annak következményeit is. A Választottbíróság megítélése szerint a felperes által kialakított rendszer nem volt alkalmas arra, hogy a vállalkozási szerződés (különösen annak 9. számú mellékletében írtak) szerint működjön, és egyértelműen ez okozta az alperes elmaradt hasznát. Úgy ítélte meg, hogy a felmerült károkat a felperes előre látta a szerződés megkötésekor. Osztotta azt az alperesi álláspontot, hogy a rendszer működtetésével a sikertelen előzetes teljesítményteszttek ellenére, és az így gyártott S. termékek értékesítésével az alperes eleget tett a károk enyhítésére vonatkozó kötelezettségének, amelyek magasabbak lettek volna az ilyen működés és értékesítés hiányában.

[10] A Választottbíróság megállapította, hogy a felperes késett a rendszer átadásával, amely a szerződés 3.2 cikke szerint megalapozta a kötbérfizetési kötelezettségét 333.931 euró összegben. Osztotta azt az alperesi álláspontot is, hogy a rendszer jóval a garantált éves kapacitás, azaz 180.000 metrikus tonna alatt teljesített, és így elérték a 4%-os hibás teljesítési kötbérküszöböt. Tekintve, hogy a vállalkozási szerződés 27.2 cikke szerint a kötbérek együttes összege a szerződéses ár 10%-át nem haladhatja meg, ezért a kötbérek együttes összegét 667.862 euróban állapította meg.

[11] A Választottbíróság rögzítette, hogy az elmaradt vagyoni előny miatt fizetendő kártérítés összege a 2018 júniusától 2020 januárjáig tartó időszakot fedte le, ami az alperes által megjelölt 26 hónap helyett 19 hónapot foglal magában. Ez a keresettel érvényesített összeg 73%-a, amelyből – a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:187. § (3) bekezdést alkalmazva – levonta a megítélt kötbér összegét, ami 667.862 euró volt. Ez az átváltási árfolyamok szerint 719.654,70 amerikai dollárt tett ki, így az elmaradt vagyoni előny miatti kártérítésként fizetendő teljes összeg 5.442.346,11 amerikai dollár.

[12] A Választottbíróság úgy ítélte meg, hogy az alperes a vállalkozási szerződés 23.2 cikk (iv) pontja alapján egyoldalúan felmondhatta a szerződést, mivel a rendszer nem volt alkalmas a szerződésben megállapított határidők szerinti teljesítményvizsgálatra; továbbá a felperes a projekt során többször nem orvosolta lényeges kötelezettségeinek a megszegését az erről való tudomásszerzéstől számított 60 napon belül. A Választottbíróság a szerződés 21.1 és 21.2 cikke alapján kötelezte a felperest az őrlő gyártási rajzainak alperes részére történő átadására.

[13] A Választottbíróság a felperes kártérítés megfizetése iránti viszontkeresetével kapcsolatban azt emelte ki, mivel a felperes köteles kártérítést fizetni az alperesnek és az alperes felmondása jogszerű volt, ebből okszerűen következik, hogy a szerződésszegésre alapított viszontkereset megalapozatlan. Ezzel szemben alaposnak találta a jogdíjra alapított viszontkeresetet, elfogadva a felperes érvelését a tekintetben, hogy a felek megállapodásainak helyes értelmezése szerint a minimális fehérjetartalmat elérő termékek rosttartalmuktól függetlenül képezik a jogdíjfizetési kötelezettség alapját.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[14] A felperes keresetében elsődlegesen és másodlagosan a választottbíráskodásról szóló 2017. évi LX. törvény (a továbbiakban: Vbt.) 47. § (2) bekezdés a) pont ab) és ad) alpontja, valamint harmadlagosan és negyedlegesen a b) pont bb) alpontja alapján kérte a Választottbíróság fenti ítéletének a felperest marasztaló és a viszontkeresetet részben elutasító rendelkezéseinek az érvénytelenítését arra hivatkozással, hogy a Választottbíróság eljárása jogszabálysértő, valamint az ítélet a magyar közrendbe ütközik.

[15] A felperes az elsődleges kereseti kérelmét arra alapította, hogy a Választottbíróság az eljárása során a jogvitára irányadó nyelv (angol) tekintetében figyelmen kívül hagyta a felek választottbírási megállapodását, a saját eljárási döntését, a felperes tiltakozásait, az eljárás érdemére kihatóan korlátozta a felperes ügye előadhatóságához fűződő jogát, és ezzel súlyosan megsértette a tisztességes és pártatlan eljáráshoz való alapelvi szintű jogát is. A felperes kiemelte, hogy az alperes a választottbírási eljárás során több alkalommal kizárólag magyar nyelvű dokumentumokat nyújtott be, többek között azt a dokumentációt, amelyre a közvetlen kár megtérítése iránti igényét, valamint amire a végtermék minőségi hibáját és annak alapján a második előzetes teljesítményteszt eredménytelenségét, azaz teljes kártérítési keresetének jogalapját alapította.

[16] A felperes a másodlagos, a tisztességes eljáráshoz való jog megsértésén alapuló kereseti kérelmét arra alapította, hogy a Választottbíróság ítélete az alperes kereseti kérelme jogalapjának megítélésakor kiemelten támaszkodott egy olyan műszaki szakvéleményre (név2-szakvélemény), amelyet az alperes megbízásából és javára már a jogvita előtt eljárt szakértő készített, így a szakértő közreműködése a Vbt. eltérést nem engedő 39. § (3) bekezdésébe ütközött. A szakértő a Választottbíróság előtt szóban is nyilatkozott, amelynek során írásbeli véleményét nem tartotta fenn, úgy módosította, hogy az alkalmassá vált a felperes felelősség alóli kimentésre. A Választottbíróság ítéletében nem indokolta meg, hogy a Vbt. 39. § (3) szakaszába ütköző bizonyítékokat miért nem zárta ki, és miért hagyatkozott a szakértő olyan kijelentéseire, amelyet később saját maga sem tartott fenn. A felperes a tisztességes eljárással, az ügy előadhatóságával és a pártatlan eljárás sérelmével kapcsolatban továbbá utalt arra, hogy az alperes nem vagyoni kára alátámasztására olyan szakvéleményt (név3-szakvélemény) csatolt be, amely kizárólag feltételezéseken alapult.

[17] A felperes a harmadlagos kereseti kérelme alapjaként jelölte meg, hogy a Választottbíróság ítélete jogellenes, versenytorzító állapotot erősít, ekként a magyar közrendbe ütközik. A felperes a negyedleges kereseti kérelmében ugyancsak sérelmezte és a magyar közrendbe ütközőnek tekintette az alperesi tanúk lehetségesen hamis tanúvallomásainak figyelembevételét, az alperes részére megítélt elmaradt vagyoni előny nagyságát, valamint a kamat számításának módját.

[18] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Többek között általánosan vitatta, hogy a Választottbíróság megsértette volna a felek által kikötött nyelvi szabályt. A felperes azt kifogásolta, hogy pár melléklet fordítása elmaradt, ugyanakkor nem tűnik ki a keresetéből, hogy ez miért és mennyiben gátolta a felperest az ügye előadásában, illetve miként korlátozta az eljáró tanács a felperes nyelvhasználatát. Kérdéses, hogy mennyiben sérültek a felperes jogai, ha egyébként egy melléklet nem lett megfelelően lefordítva, ám annak tartalmát senki nem vitatta és arra a felperes részletes nyilatkozatot tett.

[19] Állította, ténszerűen nem igaz, hogy az alperes a közvetlen kárának megtérítésére vonatkozó valamennyi bizonyítékát (számlákat) kizárólag a felperes által nem beszélt, az eljárás nyelvétől eltérő nyelven csatolta be. Azokról név1 tanú részletes angol nyelvű nyilatkozatot tett minden részletre kiterjedő összefoglaló táblázattal, ezen felül az alperes is bemutatta azokat angol nyelven. A számlák csak az összeg megerősítésére szolgálták, így fordítást nem is igényeltek. Szintén nem felel meg a valóságnak, hogy az alperes 2022. július 29-én „kizárólag” magyar nyelvű, fordítással el nem látott dokumentumokat csatolt. Azok közül legfeljebb egy, egyébként relevanciával nem bíró alvállalkozói szerződés fordítása hiányolható, ugyanis annak csak azt a részét emelte ki és mutatta be angolul az alperes, amelyre hivatkozott. 2022 decemberében az alperes a felperes kérésére nyújtott be iratokat azzal, hogy amennyiben azokra a felperes bizonyítékként akarna hivatkozni, az ő kötelezettsége lenne azokat angol nyelven csatolni. Ezen iratokat az alperes egyebekben irrelevánsnak tartotta az ügy szempontjából. A nemzetközi gyakorlat értelmében (az IBA Szabályrendszer a Nemzetközi Választottbírósági Eljárásokban a Bizonyítás Felvételéről elnevezésű irányelv alapján) az átadni kért iratokat nem kell ellátni fordítással. Az irányelveknek a nemzetközi választottbírósági eljárásokban akkor is iránymutató jellegük van, ha azt a felek külön nem is kötik ki, illetve a töretlen hazai bírói gyakorlat is iránymutatásként tekint ezekre (Kúria Gfv.30.390/2018/4.).

A felülvizsgálni kért jogerős ítélet

[20] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a felperes a jogvita során az ügyét előterjeszthette, a választottbírósági eljárás megfelelt a felek választottbírósági szerződéses megállapodásának és a Vbt. rendelkezéseinek, az ítélet a tartalma miatt a magyar közrendbe nem ütközik. A Választottbíróság nem terjeszkedett túl a kereseti és a viszontkereseti kérelmen, a felek a bizonyítási indítványukat előterjeszthették, bizonyítékaikat megjelölhették. Az ítélet a felek releváns tényállításain, az azokat alátámasztó bizonyítékokon alapul. Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a felperes a nem angol nyelvű okiratokra is meg tudta tenni nyilatkozatát, amelyet a Választottbíróság értékelt és figyelembe vett döntése meghozatalakor. A felperes a védekezés jogát gyakorolhatta, a Választottbíróság a jogvitára irányadó jogot alkalmazta.

[21] Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a Választottbíróság a feleket az eljárás egésze alatt egyenlő bánásmódban részesítette, hiszen lehetőséget biztosított arra, hogy ügyüket angol nyelven adhassák elő. A Vbt. 47.§ (2) bekezdés ab) és ad) alpontjai alapján az ítélet érvénytelenítésének nem volt helye. Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a Választottbíróság döntése meghozatalakor nem vett figyelembe olyan bizonyítékokat, amelyek az alkalmazandó nyelv előírásának értelme szerint nem biztosították a fél eljárási jogainak teljes körű gyakorlását. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint az eredeti nyelvű számlák csatolásával az alperes és a Választottbíróság nem hiúsította meg a felperes védekezését, illetőleg a saját joga érvényesítését. A felperes „nyelvi kifogást” nem tett,

eljárási nyilatkozatait mindenre kiterjedően megtehetette. Az eljárás során csatolt iratok megismerésében és megértésében a felperest semmi nem akadályozta, hiszen a felperes képviselőt olyan képviselő látta el, aki az esetlegesen fordítással el nem látott okiratokban használt nyelvet – a választottbírókkal egyezően – anyanyelvi szinten ismerte. A választottbírók eljárási cselekményeket kizárólag angol nyelven végeztek. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor hangsúlyozta, hogy a fordítási kötelezettség elmulasztása szerződésszegés lenne, nem pedig a tisztességes eljárás elvének a megsértése. Az eljárási szabálysértések, a választottbíróági szerződés megszegése és az Eljárási Szabályzat megsértése nem „abszolút érvénytelenítési okok”, hanem kizárólag a felek és a választottbíróság szerződéses jogviszonyán belüli, „relatív érvénytelenítési okoknak” minősülnek.

[22] Az elsőfokú bíróság nem találta alaposnak a felperes másodlagos, a tisztességes eljáráshoz való jog megsértésén alapuló kereseti kérelmét sem. Kiemelte, hogy az ítélet a fél által benyújtott szakvéleményt a többi bizonyítékkal együtt értékelte és mérlegelte. Az ítélet indokolása nem tartalmazza azt, hogy a szakértői meghallgatás eredményét figyelmen kívül hagyja. A Választottbíróság mérlegelési jogkörébe tartozik annak megítélése, hogy mely szakértői megállapításokat vesz alapul, azt az érvénytelenítési perben eljáró bíróság nem bírálhatja felül. Egyes bizonyítékok figyelembevétele nem sértheti a fél tisztességes eljáráshoz való jogát, amennyiben arra a fél a nyilatkozatát megtehetette. A Választottbíróság a döntését kellően megindokolta, mérlegelő tevékenysége a bíróság által nem bírálható felül. Ennek következtében az sem, hogy mely bizonyítékot vett figyelembe és másokat miért rekesztett ki, vagy mennyiben megalapozott vagy megalapozatlan egy szakvélemény.

[23] Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy nem egy ítélet meghozatala, hanem az ítélet tartalma miatt lehet a választottbírói döntés határozata a magyar közrendbe ütköző. Ugyanakkor feltétlen alkalmazást igénylő jog rendeltetését a választottbíróági ítélet indokolása nem vonta kétségbe. Az ítélettel a választottbíróság nem egy versenyjogi, hanem egy szerződésből fakadó jogvitát bírált el. Az elmaradt vagyoni előny megítélt mértéke a felek kötelmi jogviszonyán belüli következményeket rendez, úgynevezett társadalmi értékítélet sérelmével, illetőleg vállalkozás szabadságát csorbító hatással, az EUMSZ versenyjogi alapelveivel nem lehet ellentétes. Az uniós jog alapelveit, a magyar alkotmányos elveket a választottbírói ítélet nem sértette, ilyen alapelveket a határozat indokolása nem vont kétségbe. A Vbt. 47. § (2) bekezdés bb) alpontjának megsértésére nem került sor.

[24] Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a kárként megítélt elmaradt vagyoni előny aránytalanságára és túlzott, irreális mértékére vonatkozó felperesi állítást az érvénytelenítési per bírósága nem bírálhatta el, hiszen az a felek anyagi jogvitájában való döntés lenne, erre pedig nincs mód az adott eljárás keretei között. A megítélt kár a magyar társadalom általános társadalmi értékítéletét nem sérti, az Alaptörvény M) cikkét, a vállalkozás szabadságának elvét nem vonja kétségbe. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 16. cikkének hatálya alá a jogvita kérdések nem tartoztak, e rendelkezés alkalmazását nem mellőzte az ítélet.

[25] Az elsőfokú bíróság indokolása szerint a tanúvallomások állítólagos valótlanságát nem állapíthatja meg, hiszen ez a bizonyítékok felülmérlegelése lenne. A magyar közrendbe ütközés érvénytelenítési okát nem lehet indokolni azzal, hogy a bizonyítási eljárás is tisztességtelennek tekinthető. A kártérítés és mértéke miatt az ítélet a tartalma szerint a magyar közrendet nem sérti. A kamatszámítás pedig a Ptk. rendelkezésein alapul, az a felek kötelmi jogviszonyán nem mutat túl. A Vbt. 47. § (2) bekezdés bb) alpont szerinti érvénytelenítési ok ez esetben sem állt fenn.

[26] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen a választottbíróági ítélet érvénytelenítését, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. A Kúria döntésétől függően indítványozta, hogy a Kúria kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) előtt. Állította, hogy a jogerős ítélet a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX törvény (a továbbiakban: Pp.) 3. §-ába, 4. § (2) bekezdésébe, 276. § (5) bekezdésébe, 279. § (1) bekezdésébe, 346. § (4) és (5) bekezdésébe, a Vbt. 47. § (2) bekezdés a) pont ab) és ad) alpontjába, a b) pont bb) alpontjába, a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 88/B. §-ába, 88/U. §-ába, az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 101. és 102. cikkébe ütköző módon jogszabálysértő.

[27] A felperes a Vbt. 47. § (2) bekezdés a) pont ab) és ad) alpontjának megsértését egyrészt arra alapította, hogy a feleknek a választottbíróági eljárás nyelvére vonatkozó kifejezett és a mellékletekre is kiterjedő megállapodását az alperes több ízben súlyosan sértő magatartását és a felperes erre vonatkozó tiltakozását a Választottbíróság ítéletében figyelmen kívül hagyta, sőt maga is megszegte, amikor döntését javarészt a felek megállapodását és a tisztességes eljárás elvét sértő módon becsatolt bizonyítékokra alapította. A felperes vitatta az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, amely szerint a felperes képviselője a szabálytalanul becsatolt iratok nyelvét anyanyelveként ismeri, így a felperes jogai nem csorbultak. Rámutatott, a felperesnek ezzel szemben a választottbíróági eljárás teljes tartama alatt a magyar nyelvet nem ismerő képviselői is voltak. A felperes az alperes jogsértése ellen tiltakozott, ugyanis az alperes a felek – Választottbíróság által jóváhagyott – megállapodását nem egyszer és nem véletlenül, hanem következetesen, szándékosan, folyamatosan és a felperes jogait valóban sértő, korlátozó módon szegte meg. A felperes állította, hogy azzal, miszerint az elsőfokú bíróság a felek eljárási joggyakorlási lehetőségét az alperes súlyos és visszatérő szerződésszegése, a magyar nyelvet nem beszélő felperesi képviselők részvétele, és a szabálytalanul becsatolt dokumentumok mennyiségi és tárgyi súlyára tekintet nélkül korlátozásmentesnek ismerte el, az ügy érdemére kiható jogszabálysértést követett el.

[28] A felperesi érvelés szerint a választottbíróági megállapodás megsértésével, továbbá a tisztességes eljárás és az ügy-előadhatóság jogának sérelmével összefüggésben kijelenthető, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletében a Pp. 279. § (1) bekezdéséből származó, a felek tényállításait, becsatolt bizonyítékait egyenként és összességében való értékelési kötelezettségének megsértésével, iratellenes megállapításokat téve értékelte a tényállást és a felperes által beterjesztett bizonyítékokat, amikor arra a megállapításra jutott, hogy a választottbíróági eljárás a fenti érvénytelenítési okokat nem valósította meg. A felperes hangsúlyozta, hogy bár az elsőfokú bíróság megállapította az eljárás nyelvére vonatkozó megállapodás megsértését, azonban a Pp. 346. § (5) bekezdésében foglalt kötelezettségének sem tett eleget, mivel nem adta indokát annak, hogy a felperes jogai miért nem sérültek, és a megállapodás megsértéséből fakadó jogkövetkezmény alkalmazásának, vagyis a Választottbíróság ítéletének érvénytelenítésének miért nincs helye.

[29] A felperes a Vbt. 47. § (2) bekezdés a) pont ad) alpontja alapján kiemelte, hogy a választottbíróági megállapodás be nem tartása közvetlenül és önmagában a választottbíróági ítélet megsemmisítésének különálló és önmagában is elegendő objektív alapja, amely alpont megsértésének észlelése esetén az érvénytelenítési perben eljáró bíróságnak kötelessége a választottbíróági ítélet érvénytelenségét mint jogkövetkezményt megállapítania. Vitatta az elsőfokú bíróság azon megállapítását, amely szerint a felperes az eljárás során nem tett nyelvi kifogást. Ugyanakkor előadta azt is, hogy a nyelvi kifogással az elsőfokú bíróság olyan

többletkövetelmény teljesítését várta volna el, amelyet sem jogszabály, sem nemzetközi iránymutatások, vagy irányadó joggyakorlat nem támaszt. A felperes érvelt azzal is, hogy az elsőfokú ítélet azon megállapítása, amely szerint a felperes érdemi nyilatkozatot tudott tenni és meg is tette eljárási nyilatkozatát, amelyet az ítélet értékelt, nem helytálló, hiszen a Választottbíróság ítélete egyáltalán nem tartalmaz semmilyen adatot, indokolást, utalást arra nézve, hogy a Redfern Iratokat, vagy azok közül bármelyiket, vagy a felperes azokra vonatkozó, a záróbeadványban megtett nyilatkozatát, továbbá nyelvi kifogásait bármilyen módon értékelte volna.

[30] A felperes felülvizsgálati érvelése szerint az elsőfokú ítélet tévesen állapította meg, hogy az egyenlő elbánás követelménye és az ügy előadhatóságának joga az eljárás nyelvével kapcsolatban nem sérült a választottbírósági eljárás során. A felperes kifejtette, hogy kérte a Választottbíróságot, miszerint kötelezze az alperest a kártérítési igénye összegszerűségének igazolására vagy megdöntésére alkalmas valós termelési és eladási adatai bemutatására. A Választottbíróság a felperesi kérésnek az eljárás megindulása után csak közel 2 évvel tett eleget, majd az iratcsatolást követően, a felperesi nyilatkozat bekérése, vagy bevárása nélkül, 4 nappal később már rá is tért a viszontkeresetek tárgyalására. Ítéletében pedig az alperes szabálytalan iratcsatolását szabályosnak fogadta el, a felperes javára szolgáló termelési és eladási adatokat azonban nem vette figyelembe, annak ellenére, hogy azok a felperes felelősség alóli kimentésére voltak alkalmasak. A Választottbíróság nem csupán a nyelvhasználatra vonatkozó egyenlőséget bontotta meg a felperes hátrányára, hanem a felperes ügy-előadhatóságának joga is sérelmet szenvedett, hiszen a Választottbíróság figyelmen kívül hagyta a felperes kifejezett tiltakozását, a CMC-ben foglalt egyértelmű megállapodást, valamint saját 2. számú Eljárási Döntését is.

[31] A felperes a Legfelsőbb Bíróság és a Kúria eseti döntései alapján hangsúlyozta, hogy a tisztességes eljárás, amely a felek oldalán jogosultságként, az eljáró választottbíróság oldalán pedig kötelezettségként megjelenő alapelv, magába foglalja a választottbírósági eljárásnak mind a Vbt. rendelkezéseinek, mind a választottbíróság eljárási szabályzatának, mind a felek választottbírósági megállapodásának való megfelelés követelményét, továbbá a felek ügy-előadhatóságának biztosítását. Tehát abban az esetben, ha a választottbírósági eljárás során ezen, az eljárás keretét meghatározó szabályok (az eljárás nyelve, egyenlő bánásmód, a fél ügy-előadhatóságához való jog) sérülnek, egyúttal a sérelmet szenvedett fél tisztességes eljáráshoz való joga is sérül.

[32] A felperes a felülvizsgálati kérelmét arra is alapította, hogy az ítélet szakértőre vonatkozó megállapításai érvénytelenítési okot eredményezően sértik a Vbt. szakértő kizárására vonatkozó rendelkezését, valamint a felperes tisztességes eljáráshoz, egyenlő bánásmódhoz és az ügye előadhatóságához való jogát. A Választottbíróság ítélete jelentős részben támaszkodik a név2 által becsatolt szakvéleményre, annak ellenére, hogy a nevezett szakértő már a választottbírósági eljárás megindulása előtt, 2019-ben adott szakvéleményt az alperes részére, ami ellentétes a Vbt. 39. § (3) bekezdésében foglalt és a felek közötti választottbírósági jogvitában kötelezően alkalmazandó rendelkezéssel. Előadása szerint a jogszabályhelyre már hivatkozott a keresetében és arra vonatkozóan az alperes is nyilatkozott tett az ellenkérelmében. Ennek ellenére az elsőfokú ítélet jogi indokolásában semmilyen módon nem tért ki arra, hogy a szakértő eljárása jogszabálysértő volt, amivel megsértette az indokolási kötelezettségét.

[33] A felperes hivatkozott arra, hogy a keresetlevelében a Vbt. 29. §-ra és a Kúria Gfv.VII. 30.367/2016/8. számú határozatára alapítottn állította, miszerint a választottbírósági eljárásban a tisztességes eljáráshoz való jog olyan garanciális alapelv, amelynek az eljárás egészében érvényesülnie kell, és annak megsértése esetén a Választottbíróság ítélete érvénytelenítésének van helye. A felperes hangsúlyozta, hogy a Választottbíróság

elmulasztott eleget tenni azon, a tisztességes eljáráshoz való jogból származó kötelezettségének, miszerint a perben jelentős tények tekintetében az azok alátámasztására szolgáló bizonyítékokat érdemben megvizsgálja és értékeli. Az elsőfokú bíróság a kereseti kérelem ezen vonatkozásait teljes egészben figyelmen kívül hagyta.

[34] A felperes a fentiek előre bocsátását követően azt emelte ki a név2-szakvéleménnyel kapcsolatban, hogy a szakértő a szóbeli meghallgatása alapján az írásbeli szakvéleményben tett megállapításait olyan mértékben változtatta meg, amely alkalmas a felperes kártérítési felelősség alóli kimentésre. A Választottbíróság azonban az ítéletét csak az írásbeli szakvéleményre alapozta, és indoklás nélkül figyelmen kívül hagyta a szakértő szóban megtett nyilatkozatát. Az ítélet jogi indoklása ezért ellentétes a hivatkozott Gfv.VII.30.367/2016/8. számú kúriai határozattal, amely különbséget tesz a választottbírói mérlegelés eredménye és annak felülbírálata, valamint a mérlegelés teljes hiánya és az ebből következő tisztességes eljáráshoz fűződő jog sérelmével járó választottbírói eljárás között. A jogerős ítélet a név2-szakvélemény tekintetében semmiféle indokolást nem tartalmaz, kizárólag kinyilatkoztatásokat rögzít. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy az elsőfokú bíróság sem a hivatkozott kúriai ítélet tartalmát nem értékelte, sem jelen ügyre nem vonatkoztatta azt, és nem adott számot arról sem, hogy a keresetben kifejtett jogi érveléssel miért nem értett egyet, valamint, hogy az állított jogsérelem az ítéleti álláspont szerint miért nem áll fenn. A jogerős ítélet a név2-szakvéleményre vonatkoztatva hibásan utal arra, hogy a mérlegelés során a Választottbíróság nem mulasztott el olyan alapvető jelentőségű tényeket értékelni, amelyek a kereset jogalapjának megítélésére és így az érdemi döntésre is alapvetően hatottak ki, ebből következően a jogerős ítélet sérti a Pp. 279. § (1) bekezdésében foglalt, a bizonyítékok értékelésére vonatkozó kötelezettséget.

[35] A felperes az alperes által csatolt név3 által készített szakvéleménnyel kapcsolatban azt emelte ki, hogy a Választottbíróság az elmaradt haszon megítélése körében szinte kizárólagosan arra támaszkodott. A Választottbíróság ítéletének indoklásából megállapíthatóan azonban a név3-szakvéleményt nem tartotta kellően megalapozottnak, azonban azt mégis alapul vette, arra való hivatkozással, hogy azt a felperes nem vitatta. Ez azonban iratellenes, mert a felperes azt 11 darab beadványában 68 különböző módon támadta és vitatta. A felperes érvelése szerint – ez esetben is utalva a Kúria Gfv.VII.30.367/2016/8. számú határozatára – a Választottbíróság eljárása sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot és az ítélet jogszabálysértő voltát eredményezi.

[36] A felperes megítélése szerint az elsőfokú bíróságnak kötelessége lett volna értékelnie, hogy a szakvélemény megtámadása a felperes állításával egyezően megtörtént-e, és ennek a ténynek a tagadására alapítottnan hozta-e meg a Választottbíróság az elmarasztaló ítéletét. Továbbá vizsgálnia kellett volna, hogy ez eredményezi-e a tisztességes eljáráshoz fűződő jog sérelmét. Ezzel szemben a jogerős ítélet érdemi érvelés és indoklás nélkül azt a teoretikus kinyilatkoztatást teszi, miszerint a Választottbíróság nem tényleges védekezés hiányára hivatkozással hozta meg érdemi határozatát. Az elsőfokú bíróság ezzel megsértette a Pp. 279. § (1) bekezdésében foglalt kötelezettségét, és jogsértő módon jutott arra a következtetésre, hogy a Vbt. 47. § (2) bekezdés ab) és ad) alpontjában foglalt érvénytelenítési okok nem állnak fenn.

[37] A felperes a Vbt. 47. § (2) bekezdés b) pont bb) alpontjára utalással állította, hogy a Választottbíróság ítélete sérti a közrendet, mert sérti a hazai és uniós versenyjogot. Továbbá meghatározó mértékben hamis tanúvallomáson alapul, ezért annak fenntartása a közrend sérelmével járna. A felperesi előadás szerint a Választottbíróság elé került adatok összessége azt valószínűsíti, hogy a jogvita elsődlegesen – szemben a jogerős ítélet megállapításával – nem elszámolási vita volt, hanem versenyellenes, piaclezáró céllal indulhatott, a felek kötelmi jogviszonyán messze túlmutatóan. A Választottbíróságnak elkerülhetetlenül észlelnie kellett volna, hogy közvetlen versenytársak versenyt befolyásoló komplex vitája került elé.

[38] A felperes hivatkozott arra is, hogy a jelen perben a kereseti kérelmét – részben – a Tptv. 21. § (1) bekezdés c), d) és e) pontjainak, valamint az EUMSZ 102. cikkének a megsértéséből fakadó, a magyar közrendet sértő érvénytelenítési okra alapította. Azokban a magánjogi perekben, amelyben versenyjogi aspektusok merülnek fel a Tptv. 88/B §-a, illetve 88/U. §-a kötelezően előírja az eljáró bíróságok számára – még az ítélet meghozatala előtt – a Gazdasági Versenyhivatal megkeresését, és az általa előadottakat a bizonyítékok között megfelelően értékelni kell. Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság a választottbíróági ítélet közrendre való kihatásának megállapításához a Pp. 3. §-a, 4. § (2) bekezdése és 276. § (5) bekezdése alapján sem mellőzhette volna a bizonyítást. Így az elsőfokú bíróság jogszabálysértést követett el azzal, hogy a felperes keresetéről a Gazdasági Versenyhivatal értesítése nélkül határozott. E tekintetben az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettsége sem felel meg a Pp. 346. § (5) bekezdésében foglaltaknak.

[39] A felperes arra az esetre, ha a Kúria az elsődleges felülvizsgálati kérelmének nem adna helyt vagy nem találná teljes mértékben tisztázottnak, hogy az uniós versenyjogi szabályokat a jelen ügyben miként kell értelmezni és alkalmazni, úgy a Pp. 130. § (1) bekezdése alapján és az EUMSZ 267. cikkére hivatkozással indítványozta az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezését a felülvizsgálat kérelemben megfogalmazott kérdésekben.

[40] Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmét elkésztetten terjesztette elő, a Kúria a Gfv.9. sorszámú végzésében tájékoztatta annak hatálytalanságáról az alperest.

A Kúria döntése és jogi indokai

[41] A Kúria mindenekelőtt rögzíti, hogy az elsőfokú bíróság jogerős ítélete és a Kúria határozata sem érintette a Választottbíróóság ítéletének az alperest a felperes javára 328.884,60 amerikai dollár jogdíj és kamata megfizetésére kötelező rendelkezését, mert azzal szemben érvénytelenítési kereset előterjesztésére nem került sor, és a választottbíróági ítéletnek önálló, a többi ítéleti rendelkezéstől független rendelkezésének érvénytelenítése nem kizárt. Ez következik a Vbt. 47. § (2) bekezdés a) pont ac) alpontjából, valamint a Legfelsőbb Bíróság Gfv.X.30.138/2011/11. számú határozatában kifejtettekből is. Az adott ügyben az alperes maga is kérte a választottbíróóság előtt indított kereseti kérelmei és a viszontkereseti kérelmek elkülönítését, azaz maga is úgy ítélte meg, hogy a felek egymással szemben érvényesített követeléseik önállóan elbírálhatók. Ebből következik, hogy az azok tárgyában hozott döntések is elválaszthatók egymástól. Mivel a felperes keresetében megjelölt érvénytelenítési okok a választottbíróági ítélet elkülöníthető döntését érintették, a Kúria nem látta akadályát a később kifejtett indokok alapján a Választottbíróóság ítélete részbeni érvénytelenítésének.

[42] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem korlátai között vizsgálta, és azt a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból az alábbiak szerint jogszabálysértőnek találta.

[43] A felperes a Vbt. 47. § (2) bekezdés a) pont ab) és ad) alpontjának megsértését egyrészt arra alapította, hogy a feleknek a választottbíróági eljárás nyelvére vonatkozó kifejezett és a mellékletekre is kiterjedő megállapodását az alperes több ízben súlyosan megsértette, és a felperes erre vonatkozó tiltakozását a Választottbíróóság az ítéletében figyelmen kívül hagyta, sőt maga is megszegte, amikor döntését javarészt a felek

megállapodását és a tisztességes eljárás elvét sértő módon becsatolt bizonyítékokra alapította. A felperes a kérelme megalapozásaként felhívta a Vbt. 33. §-át.

[44] A Vbt. 33. § (1) bekezdése szerint a választottbíróági eljárás során használandó nyelvben vagy nyelvekben a felek szabadon állapodhatnak meg. Ilyen megállapodás hiányában a választottbíróági tanács határozza meg az eljárás során használandó nyelvet vagy nyelveket. A (2) bekezdés rögzíti, hogy az eljárás nyelvére vonatkozó megállapodás, illetve az eljárás nyelvének meghatározása, a felek eltérő rendelkezése hiányában alkalmazandó a felek beadványára, a tárgyalásra, valamint a választottbíróági tanács döntésére és minden más közlésére.

[45] Az iratokból megállapíthatóan a jogvita alapját képező 2016. március 8-án létrejött vállalkozási szerződés 25.2 pontjában a felek a jogvitájuk elbírálására kizárólagos illetékességgel a Választottbíróaságot jelölték ki azzal, hogy az által lefolytatott eljárás nyelve az angol. Az ügyben 2021. május 26-án megtartott előkészítő megbeszélésről készült jegyzőkönyv a bizonyítékokra, ezen belül a dokumentumokra (3.1.) vonatkozóan tartalmazza, ha nem angol vagy magyar nyelvű dokumentumot nyújtanak be, a benyújtó félnek be kell nyújtania az ilyen dokumentum vagy a dokumentum vonatkozó részének jóhiszeműen, egyszerű angol/magyar fordítását. Ha a másik fél vitatja a fordítást, haladéktalanul jelzi a választottbíróaságnak, és csatolja az általa helyesnek tartott fordítást. Ha magyar nyelvű dokumentumok kerülnek becsatolására, azokat is el kell látni egyszerű angol fordítással a fenti szabálynak megfelelően. Rögzíthető továbbá, hogy a zárt tanácskozást követően a Választottbíróaság meghozta az 1-es számú eljárási végzését, amelybe „beépítette” az előkészítő megbeszélésen megállapított eljárási szabályokat, így egyebek közt a nyelvi szabályt is. Ennek megfelelően a Választottbíróaság ítélete 7. és 15. pontja tartalmazza, hogy az eljárás nyelve az angol.

[46] A fentiek alapján helyállón hivatkozott a felperes a felülvizsgálati kérelmében arra, hogy a Vbt. 47. § (2) bekezdés a) pont ad) alpontjára figyelemmel nem felel meg a felek megállapodásának és e törvény rendelkezéseinek [33. § (1)-(2) bekezdés] a Választottbíróaság által lefolytatott eljárás, amennyiben a nyelvi szabályt bármelyik fél vagy a Választottbíróaság megsértette.

[47] A Kúria a felterjesztett iratok alapján megállapította, hogy az alperes a választottbíróasági eljárás során a 2021. augusztus 9-én, 2022. július 29-én, majd a 2022. december 12-én előterjesztett beadványai egyes, összességében nagy terjedelmű mellékleteit csak magyar nyelven nyújtotta be. Azokból az is megállapítható, hogy olyan adatokat tartalmaznak, amelyek a szakértői bizonyítás alapját képezték. Iratellenesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperes a választottbíróasági eljárás során nem kifogásolta az alperes részéről a nyelvi szabály megsértését. Ez a megállapítás csak a 2021. augusztus 9-én benyújtott iratok tekintetében helytálló, azonban a 2022. július 29-én – részben fordítás nélkül ellátott mellékletek – benyújtását követően a felperes 2022. augusztus 24-én előterjesztett beadványában kifejezetten sérelmezte az ún. SGS-nyomtatványok fordításának a hiányát, kifejtve, az alperes továbbra is magyar nyelven nyújt be bizonyítékokat, ami befolyásolja a felperes képességét abból a szempontból, hogy szembesüljön az ilyen beadványokkal. Kérte a Választottbíróaságot, hogy zárjon ki az eljárásból minden olyan dokumentumot, amelyet nem kísér teljes körű angol fordítás. A 2023. augusztus 31-i záróbeadványában is utalt rá, hogy az alperes által a dokumentum benyújtási listához csatolt dokumentumok nagy száma többek között az angol fordítás hiánya miatt elfogadhatatlan. Az iratokól ugyanakkor nem tűnik ki, hogy a Választottbíróaság akár az eljárása során, akár az ítéletben a felperes kifogását elbírálta volna. Mindösszesen arra van adat, hogy a 2022. november 23-án kelt 2. Eljárási Döntésében felhívta az alperest arra, miszerint az általa benyújtandó, az eljárás nyelvétől eltérő iratokat angol fordítással ellátva szükséges benyújtani.

[48] Minden alapot nélkülöz a jogerős ítélet [94] bekezdésében tett azon megállapítás is, amely szerint a Választottbíróság döntése meghozatalakor nem vett figyelembe olyan bizonyítékokat, amelyek az alkalmazandó nyelv előírásának értelme szerint nem biztosították a fél eljárési jogainak teljes körű gyakorlását. A Választottbíróság ítélete ugyanis ilyen megállapítást nem tartalmaz, az nem osztályozza a felek által rendelkezésre bocsátott okirati bizonyítékokat a szerint, hogy azok csak magyar nyelven készültek vagy rendelkezésre állt azok angol nyelvű fordítása. Az sem állapítható meg, hogy az eljárás során szakvéleményt adó szakértők ne vették volna figyelembe az angol fordítással el nem látott okiratokat a szakvéleményük kialakítása során.

[49] Az elsőfokú bíróság a döntését azzal is indokolta, hogy az eljárás során csatolt iratok megismerésében és megértésében a felperest semmi nem akadályozta, hiszen a felperes képviselőt olyan képviselő látta el, aki az esetlegesen fordítással el nem látott okiratokban használt nyelvet – a választottbírókkal egyezően – anyanyelvi szinten ismerte. Ezzel szemben a Kúria nyomatékmal utal a 2021. május 26-án megtartott előkészítő megbeszélésről készült jegyzőkönyv 9. oldalán foglaltakra. E szerint az elnöklő választottbíró kifejezett kérdést intézett a felek jelenlévő képviselőihez arra vonatkozóan, hogy ragaszkodnak-e a magyar nyelvű dokumentumok angol nyelvű fordításához annak ellenére, hogy a feleknek magyar nyelvű ügyvédjeik vannak, és hogy a választottbírák mindegyike beszél magyarul is. A felek képviselői mindezek ellenére egyetértettek abban, hogy bár a releváns dokumentumok nagy része feltehetőleg elérhető angol nyelven, de ha magyar nyelvű dokumentum kerül csatolásra, akkor azokat is el kell látni egyszerű angol nyelvű fordítással. Mindezek tükrében súlytalan, hogy a felperesnek volt magyar nyelvű jogi képviselője is, illetve a választottbírák is magyar anyanyelvűek voltak, mert ez adott volt már az eljárás kezdetén is, ennek ellenére állapodtak meg a felek az angol nyelvi szabályban a mellékletekre is kiterjedően.

[50] A Kúria megítélése szerint jelen ügyben alaptalanul hivatkozott az alperes az elsőfokú eljárásban arra, hogy a fordítási kötelezettség nem vonatkozott a 2022 decemberében a felperes iratbenyújtási kérelme alapján benyújtani elrendelt iratokra, figyelemmel a nemzetközi gyakorlatra és irányelvi rendelkezésre. A Vbt. 30. § (1) bekezdése szerint a felek a választottbírósági tanács által követendő eljárás szabályaiban – e törvény keretei között – szabadon állapodhatnak meg. A (2) bekezdés értelmében ilyen megállapodás hiányában a választottbírósági tanács az eljárási szabályokat – e törvény keretei között – a belátása szerint határozza meg. A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Állandó Választottbíróság perbeli eljárásra alkalmazandó 2019. szeptember 1-től hatályos Eljárási Szabályzata 31. § (2) bekezdése akként rendelkezett, hogy a Szabályzatban nem szabályozott eljárási kérdések tekintetében – a felek megállapodása hiányában – a választottbírósági tanács a választottbíráskodás helyén alkalmazandó jogszabály eltérést nem engedő rendelkezéseinek korlátaiban belül saját belátása szerint jár el. Ennek során a választottbírósági tanács figyelembe veheti a belföldi és nemzetközi választottbíráskodásban kialakult eljárási elveket, gyakorlatot és ajánlásokat.

[51] A Vbt. és az Eljárási Szabályzat hivatkozott rendelkezései tehát csakis a felek megállapodásának hiányában jogosítják fel a választottbírósági tanácsot az eljárási kérdések meghatározására és ennek során többek között és nemzetközi választottbíráskodásban kialakult eljárási elvek, gyakorlat és ajánlások figyelembevételére. Az adott ügyben a 2021. május 26-án megtartott előkészítő ülésen meghatározott nyelvi szabály alól a felek nem tettek kivételt az átadásra kért iratok tekintetében, azaz a felek megállapodása ezen iratokra is kiterjedően írt elő fordítási kötelezettséget.

[52] A fentiek alapján megállapítható, hogy a Választottbíróság megsértette az eljárásra a felek által alkalmazni rendelt eljárási rendet, ezért a választottbírósági ítélet érvénytelenítésének a Vbt. 47. § (2) bekezdés a) pont ad) alpontjában foglalt feltételei

fennállnak [lásd analógiával a választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény 55. § (1) bekezdés e) pontjának ebben a tekintetben szövegazonos szabályát értelmező bírói gyakorlatot: Kúria Gfv.VII.30.282/2015/10. – BH 2016. 122.].

[53] A felperes hivatkozott arra is, hogy a felperes, és annak törvényes képviselője, valamint az eljárásban eljáró jogi képviselőinek egy része bolgár nemzetiségű, akik a magyar nyelvet nem beszélik. A Kúria hangsúlyozza, hogy őket is megilleti a jog, hogy az ügyre vonatkozó minden iratot megismerjenek, arra ők is érdemben nyilatkozhatnak, ne csak a magyar anyanyelvű jogi képviselő. Amennyiben e jogukat az eljárási szabályok megsértésével előállt nyelvi akadály miatt nem tudják gyakorolni, az a felperes helyes hivatkozása szerint alkalmas az egyenlő elbánás követelménye, a fél egyenlőség és az ügy előadhatóságának joga megsértésének megállapítására is [Vbt. 47. § (2) bekezdés a) pont ab) alpont]. Az ügy előterjesztése lehetőségének fogalmába a fél álláspontjának és az arra vonatkozó bizonyítékainak a választottbíróság előtt szóban és írásban történő előadása, megjelölése és mindennek az ellenérdekű fél által történő megismerése is beletartozik (Kúria Gfv.VII.30.367/2016/8. – BH 2017. 161., BH2003. 127.). Ezért a nyelvhasználatra vonatkozó szabályok a Kúria megítélése szerint olyan alapvető garanciális szabályok, amely sérelme – eltérően az elsőfokú bíróságtól elfoglalt állásponttól – felveti a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét.

[54] A Magyarország által 1992. november 5-én ratifikált és az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (Emberi Jogok Európai Egyezménye) 6. cikkének 1. bekezdése alapelveként rögzíti a tisztességes eljáráshoz való jogot. Magyarország Alaptörvénye a XXVIII. cikkének (1) bekezdésében is megfogalmazza ezt az általános eljárási elvet, amely a választottbíróági eljárásban is garanciális követelményként érvényesül. A Kúria és korábban a Legfelsőbb Bíróság már több határozatában hangsúlyozta, hogy a választottbíróági eljárásban is garanciális követelmény a tisztességes eljáráshoz való jog (Gfv.VII.30.367/2016/8 – BH 2017. 161., EBH2011. 2421., EBH2008. 1794., EBH2006. 1429.).

[55] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljárás olyan minőség, amely az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével ítéltető meg, magában foglalja a bírósággal és az eljárással szemben megkövetelt tulajdonságokat, és egyben biztosítja az alkotmányos eljárási garanciák teljesedését [lásd elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatban foglaltakat és az abban kimunkált alkotmányos elveket megerősítő 7/2013. (III.1.) AB határozatot]. A tisztességes eljárás kereteit garanciák sokasága tölti ki, fogalma nem képez zárt rendszert, a számos részjogosítványból álló jognak a bírósági eljárás egészét áthatóan kell érvényesülni

[56] A tisztességes eljáráshoz való jog magában foglalja a bírósághoz való jog valamennyi feltételét [lásd a 6/1998. (III. 11.) AB határozatban összefoglalt, majd az 5/1999. (III. 31.) AB határozatban, a 14/2002. (III. 20.) AB határozatban, a 15/2002. (III. 29.) AB határozatban, a 35/2002. (VII. 19.) AB határozatban megerősített és gyakorlattá formált elveket, amelyeket megerősített a 7/2013. (III.1.) AB határozat]. A Kúria e részjogosítványok, s ezáltal a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét – az AB határozatokra figyelemmel – általában akkor állapítja meg, amennyiben nem biztosított a valóságos bírói út. Ennek megfelelően, ez a követelmény akkor valósulhat meg, amennyiben az alperes a keresettel szemben teljeskörűen védekezhet, a megfelelő tájékoztatáshoz való joga is biztosított, nincs elzárva a jogorvoslathoz való jogtól, továbbá a fegyveregyenlőség elvének megfelelő tájékoztatásra is sor kerül (Kúria Pfv.V.20.130/2019/6.).

[57] A Kúria a fentiek alapján megállapította, hogy az adott esetben a nyelvi szabályok megsértése miatt a fair eljárás követelményei nem érvényesültek, a felperes kifogásait a

Választottbíróság érdemben nem bírálta el, a nyelvi szabály megsértésének következményeit nem vonta le. Az elsőfokú bíróság a Vbt. 47. § (2) bekezdés a) pont ab) és ad) alpontjaiban foglalt rendelkezés megsértésével jutott arra a következtetésre, hogy a Választottbíróság eljárási cselekményei ezt az érvénytelenítési okot nem valósították meg.

[58] A Kúria a kifejtett indokokra tekintettel a jogszabálysértő jogerős ítéletet a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján a felülvizsgálattal érintett részében hatályon kívül helyezte, és a Vbt. 47. § (2) bekezdés a) pont ab) és ad) alpontjaiba ütköző választottbírósági ítéletet – az érvénytelenítési perrel érintett részében – érvénytelenítette. Figyelemmel arra, hogy a fenti garanciális okból a választottbírósági ítélet érvénytelenítésére sor került, a Kúria a felperes által a felülvizsgálati kérelmében előadott egyéb érvénytelenítési okok érdemi vizsgálatát mellőzte. Ennek megfelelően – mint szükségtelent – a felperesnek az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmét elutasította [Pp. 130. § (1) bekezdés].

[59] A felperes felülvizsgálati kérelme alapos volt, ezért a Pp. 405. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése alapján az alperes köteles megfizetni a felperes elsőfokú és felülvizsgálati eljárással kapcsolatban felmerült költségét, amely a felperes jogi képviselőével felmerült ügyvédi munkadíjból (12.446.150 forint, 25.256.449 forint + áfa) és a lerótt összesen 5.000.000 forint (1.500.000 forint elsőfokú + 3.500.000 forint felülvizsgálati) eljárási illetékből áll. Az ügyvédi munkadíj összegét a felperes felszámításának megfelelően a Kúria az elsőfokú eljárásra vonatkozóan a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésének a)-c) pontja, és a 4/A. § (1) bekezdése alapján állapította meg, míg a felülvizsgálati eljárásban a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi és kamarai jogtanácsosi költségről szóló 17/2024. (XII. 9.) IM rendelet 3. § (1) bekezdése alapján 2.305.644.922 forint kereset szerinti pertárgyérték és ugyanilyen összegű felülvizsgálati érték alapulvételével.

[60] A Kúria az ítéletet a felperes kérelmére tárgyaláson hozta meg.

[61] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

[62] 2017. évi LX. törvény 33. § (1)-(2) bekezdés, 47. § (2) bekezdés a) pont ab) és ad) alpont

[63] Kúria Gfv.VII.30.367/2016/8.

A döntés elvi tartalma

[64] Ha a Választottbíróság megsérti az eljárásra a felek megállapodása szerint irányadó eljárási rendet, a választottbírósági ítélet érvénytelenítésének törvényi feltételei megvalósulnak.

[65] A nyelvi szabályok megsértése a választottbírósági eljárásban is garanciális követelményként érvényesülő tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét jelenti, amely megalapozza a választottbírósági ítélet érvénytelenítését.

Budapest, 2025. december 10.

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes s.k. előadó bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Farkas Antónia s.k. bíró, Dr. Madarász Anna s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

S.K.

bírósági ügyintéző